

2023-05-08

Till
Utbildningsdepartementet

IdéburnaSkolors
RIKSFÖRBUND

SOU 2022:61

(Dnr U2022/03802)

Idéburna skolors riksförbunds remissvar på betänkandet Allmänt fritidshem för fler elevers tillgång till utveckling, lärande och meningsfull fritid (SOU 2022:61)

Idéburna skolors riksförbund (ISR) organiserar icke vinstutdelande fristående skolor och arbetar för att stärka möjligheterna för olika idéburna pedagogiska alternativ att bedriva förskola/skola inom det svenska utbildningsväsendet. ISR verkar för att försvara friskolereformens mångfaldssyfte och för en deltagande målstyrning där skolorna själva kan styra över hur verksamheten ska organiseras för att nå de nationella målen. På så vis främjas en reell pedagogisk mångfald, vilket är en förutsättning för en verklig valfrihet för elever och föräldrar.

Med idéburna skolor avses den definition som tagits fram av utredningen Idéburna aktörer i välfärden, SOU 2019:56

Sammanfattning

ISR delar utredningens bedömningar om vilka positiva effekter det skulle kunna ge om fler barn får tillgång till fritidshemmets verksamhet. För att dessa positiva effekter ska kunna uppnås så förutsätter det dock att fritidshemmet kan upprätthålla en hög kvalitet, både när det gäller personal, och lokaler. För detta krävs att reformen fullt ut kompenseras ekonomiskt och att ordentliga satsningar genomförs på såväl lärosätenas utbildning av lärare i fritidshem på avancerad nivå som på olika fortbildningsmöjligheter för idag verksamma inom förskolan/fritidshemmet. Bristen på utbildade lärare i fritidshem är stor i många delar av landet.

ISR menar vidare att begreppet *ändamålsenliga lokaler* behöver förtydligas om det ska införas i skollagen.

Utredningen föreslår även en ny utredning om verksamhet för 10 – 12 – åringar, något som ISR välkomnar.

ISR:s synpunkter på utredningens förslag

ISR delar utredningens bedömningar om vilka positiva effekter det skulle kunna ge om fler barn får tillgång till fritidshemmets verksamhet. Inte minst skolans kompensatoriska uppdrag skulle kunna stärkas. För att dessa positiva effekter ska uppnås så förutsätter det dock att

fritidshemmets verksamhet håller en hög kvalitet, både när det gäller personal, men även lokaler. Om en hög kvalitet inte kan upprätthållas kommer sannolikt de positiva effekterna att utebli.

Att en stor del av fritidshemmets verksamhet blir avgiftsfri kommer sannolikt att öka antalet barn vars föräldrar efterfrågar plats, särskilt i områden där den ekonomiska frågan varit viktig eller för vårdnadshavare som är föräldralediga, långtidssjuka eller arbetslösa. Med en bra verksamhet i fritidshemmet kan detta stärka skolans kompensatoriska uppdrag där den viktigaste faktorn för hög kvalitet är utbildad och engagerad personal. Idag råder brist på utbildade lärare i fritidshem liksom flera andra lärarkategorier. Bristen är störst ute i landet. Att man föreslår ett uppdrag till lärosäten att planera för och utveckla utbildningen av lärare i fritidshem på avancerad nivå är bra. ISR ser dock behov av att även se över hur befintlig personal som arbetar i fritidshem kan erbjudas kompetensutveckling på olika nivåer.

En förutsättning för en utvecklande verksamhet är att personaltätheten kan hållas på en god nivå. ISR kan se risker i förslaget att bidraget till kvalitetshöjande åtgärder i förskolan även ska omfatta fritidshemmet. Både förskolan och en med detta förslag växande fritidshemsverksamhet kommer sannolikt att behöva ekonomiska tillskott för att upprätthålla en god kvalitet. En konkurrenssituation bör undvikas. Om inte pengar skjuts till utifrån uppdragets intentioner så riskerar man i stället en försämring av nuvarande verksamhet.

För enskilda idéburna skolor som ISR möter är frågan om lokaler ofta svår då man kan vara beroende av hemkommunens välvilja parallellt med krav på ändamålsenlighet. ISR menar att termen *ändamålsenliga* lokaler behöver konkretiseras för att skapa förutsägbarhet om detta införs i skollagen.

Att rätten till skolskjuts ändras från att enbart gälla till och från skolan och nu i stället skulle kunna gälla till fritidshemmet är en förändring som förstås borde komma för länge sen. Det nuvarande systemet gör att skolskjuts inte fungerar för barn i fritidshem.

ISR ser även fram mot en utredning om verksamhet för 10 – 12-åringar, något som föreslås i denna utredning. Vi ser vikten av att samhället nu fokuserar på denna sårbara grupp som man ser kan dras in i fel miljöer redan i tidiga åldrar. Skolan skulle kunna vara en samlande utgångspunkt för en bredare, ibland kanske föreningsdriven verksamhet. Fritidshemmet har betydelse för elevers utveckling och lärande och utgör en viktig del av barns välbefinnande, hälsa och individuella utveckling. Det är bara i skolan man har möjligheten att fånga upp alla barn.

För Idéburna skolors riksförbund

Håkan Wiclander, ordförande

Idéburna skolors riksförbund

Epost: info@ideburenskola.se

Hemsida: www.ideburenskola.se